

SLOVENIJA

NACIONALNO POROČILO

Namen pričujočega nacionalnega poročila o javni politiki na področju podpore družinam je predstaviti trenutno stanje in napredek pri podpori družinam v imenu otrokovih pravic v Sloveniji v smeri doseganja standardov kakovosti. V ta namen smo oblikovali protokol za zagotavljanje kakovosti služb in storitev podpore družinam, ki ga je razvilo 19 držav udeleženk projekta COST Innovators Grant IG18123, QA[4]EuroFam. Cilj poročila je oblikovati ključna sporočila o trenutnih prednostih in priporočilih na področju podpore družini in ocene strokovnjakinj in strokovnjakov iz različnih sektorjev, namenjenih podpori družinam, na nacionalno raven.

Nacionalna delovna skupina

V prvi fazi so članice in člani nacionalne delovne skupine prejeli informacije o projektu in protokolu zagotavljanja kakovosti. Vodji nacionalne delovne skupine sta jih prosili, naj jih pregledajo, dopolnijo in jima jih vrnejo pred skupnim srečanjem v živo. Druga faza je bila skupinska razprava na celodnevem srečanju, ki je potekalo na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani. Na začetku srečanja sta vodji predstavili del analize zbranih odgovorov članic in članov delovne skupine. Celotna analiza je bila predstavljena po posameznih sistemih po načelu svetovne kavarne (World Café) pri različnih omizjih, ki so omogočala razdelitev tematike na posamezne teme za razpravo, pri čemer so udeleženske in udeleženci posameznega omizja poskusili doseči sporazumno stališče oz. razjasniti različna mnenja. Nato so predstavnice oz. predstavniki skupin poročali o skupnem delu in predstavili odgovore na vprašanja o protokolu, dobrih praksah in področjih, ki jih je potrebno izboljšati. Na tej podlagi sta vodji delovne skupine dokončno oblikovali protokol in napisali poročilo. V tretji fazi sta osnutek poročila poslali vsem članicam in članom delovne skupine ter jih prosili za pisne komentarje in predloge za spremembe.

Pri sporazumnih odgovorih, ki so jih prispevali članice in člani slovenske nacionalne delovne skupine, je sodelovalo 33 raziskovalk in raziskovalcev ter koordinatoric in koordinatorjev nacionalnih, regionalnih in lokalnih socialnih služb, storitev in organizacij, ki delujejo na socialnem, izobraževalnem, zdravstvenem in skupnostnem področju.

1. Kontekstualizacija in opredelitev podpore družinam v Sloveniji

Q Definicija in razumevanje podpore družinam: V Sloveniji je podpora družinam zasnovana kot sistem služb, storitev in dejavnosti, katerih cilj je podpreti in izboljšati življenje in delovanje družin s posebnim poudarkom na zagotavljanju varnega otroštva in možnosti razvoja za otroke. To zahteva delujoč in učinkovit sistem socialne varnosti, dostopen in kakovosten izobraževalni in zdravstveni sistem, sodobno družinsko politiko in krepitev neformalnih virov podpore družinam.

Q Službe in storitve za podporo družinam: Sistem podpore družinam v Sloveniji sestavljajo službe, storitve in programi, ki jih zagotavljajo javne službe (otroški vrtci, šole, centri za socialno delo, zdravstveni domovi) in nevladne organizacije (NVOji). Večinoma gre za dolgoročne, brezplačne in široko dostopne programe, ki temeljijo na sodobnih konceptih podpore in (samo)pomoči. Te programe je treba okrepiti, s poudarkom na zgodnji podpori in pomoči družinam v večproblemskih situacijah, saj v Sloveniji primanjkuje podpore družinam, medtem ko je več ukrepov za zaščito otrok. Bolj bi se morali osredotočati na povezovanje in sodelovanje različnih služb in storitev, ki zagotavljajo podporo družinam, da bi lahko oblikovali ponudbo, ki bi upoštevala različne ravni podpore (preventivo, zgodnjo pomoč in podporo, zaščito otrok).

Q Javnpolitični pogled na podporo družinam: Resolucija o družinski politiki (2018–2028), 'Vsem družinam prijazna družba', kot osrednjo nalogo države opredeljuje, da mora ta zaznati spremembe na področju družinskega življenja in oblikovati družinsko politiko, s katero bo odgovorila na novonastali položaj ter pripraviti strateške dokumente in zakonodajo, ki bodo celovito urejali to področje, zagotavljali enakost in socialno vključenost ter ščitili najranljivejše družbene skupine. Ker je področje družinske politike razmeroma široko, lahko država to nalogo dobro opravi le s tesnim medsektorskim in interdisciplinarnim povezovanjem ter ustreznim sodelovanjem s strokovnjaki.

2. Ključna sporočila iz Nacionalnega poročila o prednostih in priporočilih

Družine in otroci

PREDNOSTI

1. Obstoječe dobre prakse, ki zagotavljajo podporo otrokom, da so njihovi glasovi slišani in upoštevani ter da se prepreči ponovna travmatizacija otrok v postopkih (npr. zagovorništvo otrokovega glasu, hiša za otroke).

PRIPOROČILA

1. V sistemu, ki se osredotoča na zaščito otrok, tako da spodbuja na otroka osredotočene prakse, je v prihodnje potrebno bolj razviti podporo družinam, saj trenutno stanje kaže na to, da so otrokove pravice lahko kršene zaradi določenih okoliščin (npr. pomanjkanja preventivnega dela in zgodnje podpore družinam, preobremenjenosti strokovnjakinj in strokovnjakov itn.).

Strokovnjakinje in strokovnjaki

PREDNOSTI

1. Izhodišče sodelovanja z otrokom so na vseh področjih njegove pravice in razvojne potrebe. Temeljni dokument za delo v socialnem varstvu, izobraževanju, zdravstvu in sodstvu, je Konvencija o otrokovih pravicah, na kateri morajo temeljiti odločitve in dejanja strokovnjakinj in strokovnjakov.

PRIPOROČILA

1. Strokovnjakinje in strokovnjaki, ki se ukvarjajo s sodobnimi pristopi k podpori družinam, potrebujejo nenehno usposabljanje. To mora biti organizirano tako, da bo omogočalo refleksijo lastnih praks in dodatno podporo pri uresničevanju sodobnih konceptov v vsakdanji praksi.

Oblikovalke in oblikovalci politik

PREDNOSTI

1. Dobro razvit sistem zagotavljanja podpore družinam z ustrezno reguliranimi družinskimi politikami, pravicami in usklajevanjem dela in družine, ki podpira možnost razvoja kakovostne podpore družinam.
2. Strokovni sveti in delovne skupine na ministrstvih, ki se ukvarjajo z razvojem otrok ali s podporo družinam in vključujejo deležnike z različnih področij (oblikovalke in oblikovalce politik, raziskovalke in raziskovalce ter delavke in delavce v praksi) z namenom razvijati skupna priporočila za zagotavljanje kakovostne podpore družinam.

PRIPOROČILA

1. Zagotoviti pogoje za ustrezen institucionalni kontekst, ki bo podpiral delavke in delavce v praksi pri uresničevanju sodobnih konceptov podpore družini v praksi (razbremenjenost, manj postopkovnih nalog in več priložnosti za neposredno delo z družinami).
2. Ustanoviti agencijo, ki bo spodbujala in zagotavljala kakovostno podporo družinam; sodelovanje z delavkami in delavci v praksi, raziskovalkami in raziskovalci ter družinami pri razvijanju standardov in kompetenc za strokovnjakinje in strokovnjake, ki delajo z družinami; ter spremljanje njihovega uresničevanja v praksi.

Univerzitetna raven

PREDNOSTI

1. Na podlagi raziskav in z vključevanjem strokovnjakinj in strokovnjakov iz prakse v razvoj podpore družinam smo opredelili določene koncepte, ki temeljijo na sodobnih pristopih k podpori družinam. Ti koncepti so vključeni v posamezne programe na fakultetah in odpirajo možnosti za nadaljnji razvoj prakse dela z družinami.
2. Posamezni primeri dobrih praks, kjer strokovnjakinje in strokovnjaki na univerzitetni ravni sodelujejo z delavkami in delavci v praksi pri razvijanju novega znanja na temelju potreb, ki se kažejo v praksi (npr. primeri akcijskega raziskovanja).

PRIPOROČILA

1. V vseh fakultetnih programih bolj poudariti uporabo znanja o sistematični evalvaciji procesov podpore družini in sistematičnega pridobivanja povratnih informacij od družinskih članic in članov za namen izboljšanja teh procesov.
2. V učnih načrtih programov (zlasti vzgoja in izobraževanje sodstvo, zdravstvo), ki študentke in študente usposabljaajo za delo z družinami, naj bo večji poudarek na pomenu in možnostih grajenja partnerskih odnosov z družinami na vseh stopnjah delovnega procesa ter podpori prenosa tega znanja v prakso.

3. Pridobljeni vpogledi in znanje o kakovosti podpore družinam

1 Razmislek nacionalne delovne skupine o podpori družinam v Sloveniji je pokazal relevantnost te teme v Sloveniji ter možnost in nujnost povezovanja med različnimi akterji s področja podpore družinam.

2 Sistematični pregled podpore družinam v Sloveniji je razkril, da je obstoječi sistem zagotavljanja podpore družinam dobro razvit, medtem ko je na dokazih utemeljen sistem za podporo družinam razvit slabo, zato je razvoj slednjega ključno področje, ki ga je potrebno krepiti v prihodnje.

3 Kljub ustrezno zasnovani zakonodaji na področju družinske politike in kljub temu da smo razvili sodobne koncepte za podporo družinam, je težko doseči spremembe v vsakdanji praksi, če institucionalni kontekst (delovna obremenitev, osredotočenost na postopkovne naloge) ne podpira poglobljenega dela z družinami.

Avtorici pričujočega dokumenta sta Tadeja Kodele in Nina Mešl v sodelovanju s članicami in člani slovenske nacionalne delovne skupine.

Pričujoči dokument temelji na delu pri projektu oblikovanja protokola za zagotavljanje kakovosti COST Innovators Grant IG18123 za službe in storitve podpore družinam v Evropi. Gre za na dokazih temelječ in kulturno informiran model strokovne prakse, ki ga podpira agencija COST (European Cooperation in Science and Technology).

COST (European Cooperation in Science and Technology) je finančna agencija za raziskovalne in inovacijske mreže. COST Actions zagotavlja pomoč pri povezovanju raziskovalnih iniciativ po vsej Evropi in omogoča znanstvenicam in znanstvenikom razvijanje lastnih idej, tako da jih delijo med seboj. To jim pomaga pri raziskovanju, poklicni poti in inovativnosti. www.cost.eu

Pri navajanju tega dokumenta uporabite to referenco:

Kodele, T., Mešl, N. & članice in člani slovenske nacionalne delovne skupine. (2024). *Slovensko nacionalno poročilo*. EurofamNet.

European Family Support Network (EurofamNet) © 2024

ISBN 978-84-09-65830-5